

## Tittel:

*Kampen for å være seg selv og høre til: En fotostudie med ungdom som har opplevd vold og omsorgssvikt hjemme*

## Sammendrag

Familien vi vokser opp i er vår første erfaring med hva det betyr å være del av et fellesskap. Her erfarer og lærer vi hva det betyr å være «meg» i relasjon til «deg». For noen ungdommer er barndomserfaringene i tilstrekkelig grad preget av tillit, trygghet, nærhet og gode omsorgserfaringer i relasjon til foreldre og andre omsorgspersoner. Dette skaper en opplevelse av at det er trygt å være seg selv i verden. For ungdommene i denne avhandlingen er det ikke slik. Erfaringer med vold og omsorgssvikt som barn, bidrar til at de har kjent seg alene, utenfor og annerledes. De har mistet kontakten med seg selv, og derfor også opplevelsen av å kunne være seg selv i et fellesskap. Vi vet at vold og omsorgssvikt kan få mange konsekvenser. En av dem er en opplevelse av ensomhet. Det vi vet mindre om, er hva som bidrar til å skape ensomheten. Det er også forsket lite på hva som kan skape en opplevelse av å høre til i et fellesskap når relasjoner er vanskelig. Formålet med avhandlingen er derfor å utvikle kunnskap om ungdommenes relasjon til seg selv og nære andre, for å veilede diakonale praksiser.

Problemstillingen for avhandlingen er: Hvilke eksistensielle tema blir aktualisert når ungdom som har opplevd vold og omsorgssvikt forteller og reflekterer over egne erfaringer, og hvordan kan kunnskapen gi veiledning til diakonal praksis? Metoden som brukes for å besvare problemstillingen er «foto-elicitation». Dette er en metode der bilder brukes som utgangspunkt for å samtale om ulike tema i et intervju. Ungdommene har fått utdelt fire bildetema utviklet som en hjelp til å kjenne etter hva som er viktig for dem. De har både tatt bilder og skrevet en kort tekst om hva som gjør innholdet på bildet betydningsfullt for dem. Intervjuene ble i stor grad til samtaler og refleksjoner mellom ungdommene og meg om det de fortalte. Dette understreker at utviklingen av kunnskap i avhandlingen er et dialogisk arbeid som skjer i relasjon mellom ungdommene og meg.

Analysen i avhandlingen er empirinær. Det betyr at ungdommenes erfaringer er utgangspunktet for analysearbeidet, og ikke teoriene. Gjennom analysekapittel 5 får leseren mulighet til å bli kjent med ungdommene på ulike måter. Et første møte med ungdommene gis gjennom å reflektere over tema som er gjennomgående i bildene, tekstene og transkripsjonene for hver enkelt av dem. Deretter tar jeg utgangspunkt i tre eksistensielle tema som er felles for ungdommene på tvers: skam, anerkjennelse og tilhørighet, og analyserer disse ut fra teoretiske perspektiv. Avslutningsvis rettes søkelys på en prosess ungdommene er i, gjennom ungdomstiden og også gjennom deltakelse i prosjektet. Temaene som løftes frem her er: re-presentasjon, «å være vitne til», og re-posisjonering.

Funnene i avhandlingen kan oppsummeres i fire hovedpunkt. 1) Vold og omsorgssvikt skaper skam og en sterk smerte over å ikke bli tatt imot som seg selv. Smerten over å ikke bli tatt imot som seg selv er stor. Et barns behov for tilhørighet til familien som barn er likevel større. Det ble derfor nødvendig for ungdommene som barn å tilpasse seg omgivelsene for å overleve. Konsekvensen var at de mistet kontakt med seg selv og sin egen kropp. Ungdommene viser samtidig at deres deltakelse i kreative prosesser og møte med natur i ungdomstiden, setter dem i forbindelse med et ikke-dømmende nærvær som gir dem økt

kontakt med sitt autentiske selv. 2) Ungdommenes selvforståelse som barn er ytre forankret. De har vært vant til å være og gjøre det andre forventer av dem. Løsrivelsesprosessene i ungdomstiden, og nye anerkjennende erfaringer, bidrar til en utvidelse av ungdommenes selvforståelse som i økende grad blir forankret i egne ønsker, behov og fornemmelser. 3) Måten ungdommene bruker kameraet på i studien synliggjør at det å være i en kreativ prosess der de har noen å fortelle til, gir mulighet til å være nær seg selv og sin egen livshistorie. Dette, å være i autentisk kontakt med seg selv, bidrar til å utvikle tilhørighet. Ungdommene bidrar til utvikling av kunnskap som har betydning for diakonal praksis i møte med ungdom generelt. 4) Gjennom bildene ungdommene har tatt blir det synlige hvilke «sannheter» de har hatt om seg selv og verden. «Sannhetene» knytter seg til ensomhet, ufrihet, og at det er utrygt å være seg selv i verden. Samtidig forteller ungdommene om erfaringer som gjør at de i økende grad gjenkjenner seg selv og sin egen menneskelighet. Dette funnet knytter seg til frihet og erfaringer med fellesskap og sammenheng.

Funnene i avhandlingen diskuteres opp mot de tre forskningsspørsmålene og problemstillingen i avhandlingen. De diskuteres i lys av de fire kjerneverdiene i Plan for diakoni da kunnskapen i avhandlingen retter seg mot å veilede diakonale praksiser. De fire verdiene er: vern om skaperverket, inkluderende fellesskap, nestekjærlighet og kamp for rettferdighet.

I avslutningen peker jeg på hva kamp for rettferdighet, som en overordnet verdi for de andre tre verdiene nestekjærlighet, vern om skaperverket og inkluderende fellesskap, handler om i møte med ungdommene. Når et barn erfarer undertrykkelse eller å bli styrt utenfra, lukkes muligheten for å respondere på livet som seg selv. Materialet i avhandlingen peker på hvilke konsekvenser det har fått for ungdommene å måtte være en annen enn den de egentlig er. Gjennom avhandlingen blir det samtidig synlig at kampen ungdommene kjemper er en kamp alle mennesker står i: en kamp for å være seg selv og høre til. Å kjempe for rettferdighet handler derfor om å møte ungdom på en slik måte at muligheten til å respondere på livet som seg selv åpnes opp igjen. Denne avhandlingen bidrar med kunnskap om hvordan dette kan arbeides med inn mot diakonale praksiser.

## **Title:**

*Struggling to Be Oneself and Belong: A Photo-elicitation Study with young people Who Have Experienced Domestic Violence and Neglect*

## **Summary**

The family we grow up in is our first experience of what it means to be part of a community. Here, we learn what it means to be "me" in relation to "you." For some youths, childhood experiences are sufficiently characterized by trust, security, closeness, and good caregiving experiences with parents and other caregivers. This creates a sense that it is safe to be oneself in the world. For the youths in this dissertation, it is not so. Experiences of violence and neglect in childhood have led them to feel alone, isolated, and different. They have lost touch with themselves and thus also the sense of being able to be themselves in a community. We know that violence and neglect can have many consequences. One of them is a feeling of loneliness. We know less about what contributes to creating this loneliness. Little research has been done on what can create a sense of belonging in a community when relationships are difficult. The purpose of this dissertation is therefore to develop knowledge about the youths' relationship to themselves and others close to them, to guide diaconal practices.

The research question for the dissertation is: What existential themes are highlighted when youths who have experienced violence and neglect recount and reflect on their own experiences, and how can this knowledge guide diaconal practice? The method used to answer the research question is "photo-elicitation." This method uses pictures as a basis for discussing various themes in an interview. The youths were given four photo themes developed to help them identify what is important to them. They have both taken pictures and written a short text about what makes the content of the picture significant to them. The interviews largely became conversations and reflections between the youths and me about what they shared. This underscores that the development of knowledge in the dissertation is a dialogical work that takes place in relation between the youths and me.

The analysis in the dissertation is empirical. This means that the youths' experiences are the starting point for the analysis, not the theories. Through analysis chapter 5, the reader gets to know the youths in different ways. A first encounter with the youths is given by reflecting on themes that are recurrent in the pictures, texts, and transcriptions for each of them. Then, I focus on three existential themes that I see as common across the youths: shame, recognition, and belonging, and analyze these from theoretical perspectives. Finally, attention is drawn to a process the youths are in, through adolescence and through participation in the project. The themes highlighted here are re-presentation, "being a witness to," and re-positioning.

The findings of the dissertation can be summarized in four main points. 1) Violence and neglect create shame and a strong pain over not being accepted as oneself. The pain of not being accepted as oneself is great. A child's need to belong to the family as a child is nonetheless greater. It was therefore necessary for the youths as children to adapt to their surroundings to survive. The consequence was that they lost touch with themselves and their own bodies. At the same time, the youths show that their participation in creative processes and encounters with nature during adolescence connects them with a non-judgmental

presence that gives them increased contact with their authentic self. 2) The youths' self-understanding as children is externally anchored. They have been accustomed to being and doing what others expect of them. The processes of separation during adolescence and new acknowledging experiences contribute to an expansion of the youths' self-understanding, which increasingly becomes anchored in their own wishes, needs, and sensations. 3) The way the youths use the camera in the study makes visible that being in a creative process where they have someone to tell to provides the opportunity to be close to themselves and their own life story. This authentic contact with oneself contributes to developing a sense of belonging. The youths contribute to the development of knowledge that is significant for diaconal practice in meeting with youths in general. 4) Through the pictures the youths have taken, the "truths" they have had about themselves, and the world become visible. The "truths" relate to loneliness, lack of freedom, and the sense that it is unsafe to be oneself in the world. At the same time, the youths speak of experiences that increasingly allow them to recognize themselves and their own humanity. This finding relates to freedom and experiences of community.

The findings in the dissertation are discussed in relation to the three research questions and the main question of the dissertation. They are discussed considering the four core values in the Plan for Diakonia, as the knowledge in the dissertation is aimed at guiding diaconal practices. The four values are: protection of creation, inclusive community, compassion, and the fight for justice.

In the conclusion, I point out what the fight for justice, as an overarching value for the other three values—compassion, protection of creation, and inclusive community—entails in relation to the youths. When a child experiences oppression or being controlled from the outside, the possibility of responding to life as oneself is closed off. The material in the dissertation highlights the consequences for the youths of having to be someone other than who they really are. At the same time, through the dissertation, it becomes evident that the struggle the youths are engaged in is a struggle all humans face: a struggle to be oneself and to belong. Fighting for justice therefore involves meeting youths in such a way that the possibility of responding to life as oneself is reopened. This dissertation contributes knowledge on how this can be worked with in diaconal practices.